

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 147/2025-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Kanisová & Kanis Advokátska kancelária s. r. o., Ďumbierska 3F, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 34T/48/2017 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Trnava v konaní sp. zn. 34T/48/2017 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a jej základné právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Okresnému súdu Trnava **prikazuje**, aby v konaní sp. zn. 34T/48/2017 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľke priznáva finančné zadosťučinenie **1 500 eur**, ktoré **je** Okresný súd Trnava **povinný** jej zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Trnava **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **949,16 eur** a zaplatiť ich jej právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 14. februára 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na ochranu súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v trestnom súdnom konaní. Žiada, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prieťahov. Tiež navrhuje priznanie finančného zadosťučinenia 10 000 eur a náhradu trov konania.

2. Uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 147/2025-13 z 13. marca 2025 bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že prokurátor podal 24. júla 2017 na okresnom súde obžalobu na obvineného bývalého manžela sťažovateľky pre prečin nebezpečného vyhrážania a prečin nebezpečného prenasledovania, ktorých sa mal dopustiť proti sťažovateľke. Prvé hlavné pojednávanie bolo nariadené na 9. august 2018, ktoré na žiadosť obhajkyne obžalovaného bolo zrušené a určené na 22. november 2018. Po začatí hlavného pojednávania 22. novembra 2018 bolo zistené, že obvinenému a jeho obhajkyňi, sťažovateľke ako poškodenej a ani jej splnomocnenej zástupkyňi nebola doručená obžaloba, pričom obžalovaný a ani jeho obhajkyňa nesúhlasia so skrátením lehoty na prípravu hlavného pojednávania. Preto bolo hlavné pojednávanie odročené na 21. február 2019, ktoré bolo zrušené pre chorobu sudcu. Následne okresný súd určil hlavné pojednávanie na 11. jún 2019, ktoré bolo zrušené z dôvodov na strane súdu, a na 13. jún 2019, ktoré sa nekonalo z dôvodu nedostupnosti prokurátora.

4. Z dôvodu odchodu zákonného sudcu bola vec 1. júla 2019 pridelená inému sudcovi, ktorý určil termín hlavného pojednávania na 11. máj 2020. Hlavné pojednávanie však bolo zrušené na žiadosť obžalovaného a jeho obhajkyne odôvodnenú karanténou obžalovaného, ktorý pracuje v zahraničí. Hlavné pojednávanie sa následne uskutočnilo 5. októbra 2020. Po výsluchu obžalovaného a sťažovateľky bolo odročené na 18. január 2021, ktoré bolo následne zrušené pre pandémiu. Ďalšie hlavné pojednávania sa konalo 24. mája 2021 a bolo odročené na 20. august 2021, ktoré bolo zrušené pre dovolenku sudcu. Následne bolo nariadené hlavné pojednávanie na 22. november 2021, ktoré pre neprítomnosť predvolaných svedkov bolo odročené na 10. február 2022. Toto hlavné pojednávanie bolo zrušené pre pandémiu a hlavné pojednávanie nariadené na 27. jún 2022 bolo odročené na žiadosť obžalovaného a jeho obhajkyne. Opatrením z 29. júla 2022 okresný súd ustanovil obžalovanému náhradnú obhajkyňu a zároveň uznesením uložil predvolaným svedkom poriadkovú pokutu, pretože sa nedostavili na hlavné pojednávanie nariadené na 27. jún 2022, proti čomu podali svedkovia sťažnosť.

5. Ďalšie hlavné pojednávanie sa uskutočnilo 19. septembra 2022 a uznesením z 12. októbra 2022 okresný súd vyhovel sťažnosti svedkov proti uzneseniu o uložení poriadkovej pokuty z 29. júla 2022. V ďalšom období sa hlavné pojednávania konali 17. októbra 2022, 22. novembra 2022 a 23. januára 2023 a 10. marca 2023. Na tomto hlavnom pojednávaní po záverečnej reči strán bolo

vyhlásené uznesenie, ktorým súd podľa § 280 ods. 2 Trestného poriadku trestnú vec postúpil Okresnému úradu Trnava, odboru všeobecnej vnútornej správy, pretože vo veci nejde o trestný čin, ale žalovaný skutok by bolo možné prejednať ako priestupok proti občianskemu spolunažívaniu. Proti tomuto uzneseniu podal prokurátor sťažnosť, ktorú písomne odôvodnil 18. mája 2023. Spis bol 23. júna 2023 predložený Krajskému súd v Trnave, ktorý uznesením z 2. novembra 2023 zrušil napadnuté uznesenie okresného súdu a uložil okresnému súdu, aby vo veci znovu konal a rozhodol. Po vrátení spisu okresný súd v apríli 2024 doručoval uznesenie krajského súdu procesným stranám. Prokurátor podaniami zo 14. októbra 2024 a 20. decembra 2024 požiadal o nariadenie hlavného pojednávania s tým, že zväži postup podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku.

6. Z dôvodu odchodu zákonného sudcu na krajský súd bola trestná vec 1. júla 2024 pridelená inej sudkyňi, preto okresný súd 26. novembra 2024 požiadal obžalovaného o vyjadrenie, či so zmenou zákonného sudcu súhlasí. Obžalovaný podaním z 27. januára 2025 oznámil, že so zmenou zákonného sudcu súhlasí a nežiada o zopakovanie hlavného pojednávania. Okresný súd určil hlavné pojednávanie na 10. marec 2025, ktoré sa nekonalo z dôvodu kolízie obhajkyne obžalovaného s iným pojednávaním. Okresný súd určil ďalšie hlavné pojednávanie na 28. máj 2025.

7. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti poukazuje na to, že od podania obžaloby na okresnom súde uplynulo už vyše sedem rokov, počas ktorých čaká na vynesenie spravodlivého rozsudku. Osobitne ako zdĺhavý hodnotí postup okresného súdu v období po vrátení veci krajským súdom. Okresný súd v čase podania ústavnej sťažnosti nevykonal žiadne hlavné pojednávanie a vo veci stále nerozhodol. Správanie obžalovaného, ktorý je jej bývalým manželom, zanechalo na nej a aj jej maloletých deťoch následky. Z dôvodu neefektívneho postupu okresného súdu stále nemôže uzavrieť náročnú časť svojho života, ako aj života svojich maloletých detí. Požadované finančné zadosťučinenie bude pre sťažovateľku predstavovať aspoň minimálnu náhradu za spôsob vedenia namietaného konania.

II.

Vyjadrenie okresného súdu

8. Vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 7. apríla 2025 predseda okresného súdu uviedol chronológiu vykonaných úkonov. Poukázal na to, že k odročeniu hlavných pojednávanií došlo len minimálne z dôvodov na strane súdu, väčšinou boli hlavné pojednávania odročené z dôvodov na strane obžalovaného a jeho obhajkyne, prípadne pre nedostavenie sa predvolaných svedkov. V dvoch prípadoch boli hlavné pojednávania odročené z dôvodu pandémie a v jednom prípade z dôvodu karantény na strane svedkov. Okresný súd vykonával procesné úkony v súlade s procesnými predpismi a v primeraných lehotách, a to napriek niekoľkým zmenám v osobe zákonného sudcu. Aktuálna situácia v senáte terajšej zákonnej sudkyne je ovplyvnená tým, že jej boli prerozdelené spisy po sudcoch odchádzajúcich na krajský súd, pričom prednostne vybavuje väzobné veci. Zároveň sa jej prerozdělili aj spisy s potrebou revízie v dôsledku zmeny podľa § 405a, § 405b, § 405c a § 405d Trestného poriadku, ktoré bolo potrebné vybavovať do 30 dní. Predseda okresného súdu nezistil v doterajšom postupe zákonných sudcov subjektívne a ani objektívne prietahy, súd vo veci koná v rámci svojich možností a vykonáva úkony s úsilím vec rozhodnúť.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02).

10. Uvedená trestná vec tvorí bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov a nemožno ju považovať za právne zložitú. Z procesných úkonov okresného súdu ani z vyjadrenia jeho predsedu nevyplýva žiadna objektívna okolnosť, ktorá by indikovala nadmernú skutkovú zložitost' napadnutého konania.

11. Vo vzťahu k ďalšiemu kritériu, teda správaniu sťažovateľky, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka sa o predĺženie napadnutého konania v jeho relevantnej časti nepričinila.

12. Napokon hodnotil ústavný súd postup okresného súdu v napadnutom konaní, vychádzajúc z obsahu ústavnej sťažnosti, vyjadrenia predsedu okresného súdu, ako aj obsahu spisu. Postup okresného súdu sa v namietanom konaní vyznačuje neefektívnosťou, keď prvé hlavné pojednávanie sa konalo po vyše pätnástich mesiacoch od podania obžaloby na okresnom súde (22. novembra 2018, pozn.), no pre pochybenie súdu spočívajúcu v nedoručení obžaloby obžalovanému a jeho obhajkyňi muselo byť bez prejednanja odročené. Prvé meritórne hlavné pojednávanie sa tak uskutočnilo až po vyše troch rokoch od podania obžaloby (5. októbra 2020, pozn.) a následne sa uskutočnilo ďalších osem pojednávanií. Rozdelenie dokazovania na viacero hlavných pojednávanií s väčším časovým odstupom nie je optimálne, pretože sa oslabuje pamäť obžalovaného, svedkov a sťažuje sa dostupnosť ďalších dôkazov. V neposlednom rade odročenie hlavných pojednávanií zvyšuje pravdepodobnosť prekážok na strane obžalovaného, jeho obhajcu či svedkov a aj súdu, k čomu mnohokrát došlo, čo spôsobuje ďalšie predlžovanie konania. Okresný súd v trestnej veci rozhodol uznesením z 10. marca 2023, teda po 5 rokoch a 8 mesiacoch, ktoré po podaní sťažnosti prokurátora krajský súd uznesením z 2. novembra 2023 zrušil. Dôvodom bola nesprávnosť právnych úvah okresného súdu, ktoré spôsobili nezrozumiteľnosť uznesenia okresného súdu. K tomu ústavný súd uvádza, že samotná existencia kasačného rozhodnutia krajského súdu je výrazným prejavom neefektívnosti v postupe okresného súdu.

13. Po vrátení spisu z krajského súdu v decembri 2023 okresný súd v priebehu roku 2024 vykonal iba bežné úkony spojené s doručovaním uznesenia krajského súdu procesným stranám. Okresný súd však nevykonal úkony smerujúce k rozhodnutiu a nenariadil hlavné pojednávanie, čo namietal aj prokurátor. Okresný súd nariadil hlavné pojednávanie na 10. marec 2025, ktoré bolo pre kolíziu obhajkyne obžalovaného zrušené a bol určený termín hlavného pojednávania na 28. máj 2025. Namietané konanie tak trvalo v čase podania ústavnej sťažnosti viac než sedem a pol roka. Ústavný súd konštatuje, že z obsahu spisu pritom nevyplývajú žiadne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali ležérny postup okresného súdu, ktorému nič nebránilo postupovať aktívnejšie pri vedení konania.

14. Nemôže prisvedčiť argumentácii predsedu okresného súdu, ktorý dĺžku konania ospravedlňoval aj zmenami zákonného sudcu a zvýšeným pracovným zaťažením aktuálnej zákonnej sudkyne.

Tieto okolnosti nie sú objektívne spôsobilé v plnom rozsahu ospravedlniť celkovú dĺžku konania a neefektívnosť v postupe konajúceho súdu, ktoré mali za následok vznik zbytočných prietáhov.

15. S ohľadom na celkovú dĺžku napadnutého konania poznamenanú najmä neefektívnou činnosťou okresného súdu dospel ústavný súd k záveru, že prietahy v napadnutom konaní boli v rozhodujúcej miere spôsobené práve postupom okresného súdu, ktorý nepostupoval v napadnutom konaní v intenciách čo najrýchlejšieho a efektívneho prerokovania a ukončenia veci. Ústavný súd preto dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Trestné činy, ktoré mali byť voči sťažovateľke spáchané, predstavujú zásah do jej súkromného života. Vzhľadom na totožnosť objektu týchto trestných činov, pre ktoré sa vedie namietané konanie, a základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy ústavný súd vyslovil aj porušenie tohto základného práva (bod 1 výroku tohto nálezu).

16. Vzhľadom na to, že konanie ešte stále nie je právoplatne skončené, ústavný súd zároveň prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Primerané finančné zadost'učinenie

17. Cieľom finančného zadost'učinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04, III. ÚS 10/02, I. ÚS 257/08).

18. Sťažovateľka sa v ústavnej sťažnosti domáha priznania primeraného finančného zadost'učinenia 10 000 eur z dôvodov uvedených v ústavnej sťažnosti. Vzhľadom na konštatované zbytočné prietahy v postupe všeobecného súdu v napadnutom konaní, berúc do úvahy najmä charakter namietaného konania, ako aj celkovú dĺžku namietaného konania, neefektívnosť postupu súdu a všetky okolnosti daného prípadu, majú na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadost'učinenia je len zmiernenie ujmy pocit'ovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, ústavný súd považoval priznanie finančného zadost'učinenia 1 500 eur za primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 3 výroku nálezu). Vo zvyšnej časti návrhu na priznanie finančného zadost'učinenia nevyhovel (bod 5 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

19. Zistené porušenie základných práv sťažovateľky odôvodňuje to, aby jej okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nahradil trovy konania, ktoré jej vznikli právnym zastúpením.

20. Výška náhrady bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon v roku 2025 je 371 eur. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti 2 x 371 eur), čo predstavuje 742 eur, spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 14,84 eur) predstavuje náhrada trov 771,68 eur. Táto suma sa zvyšuje o daň z pridanej hodnoty, keďže právny zástupca sťažovateľky je platcom tejto dane. Spolu tak sťažovateľke patrí náhrada trov konania 949,16 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. apríla 2025

Robert Šorl
predseda senátu